

ЗВІТНІСТЬ ЩОДО ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ПРИЙНЯТТЯ ЕФЕКТИВНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Робота присвячена дослідженню особливостей та тенденцій розвитку венчурного фінансування в Україні. У процесі дослідження з'ясовано роль бухгалтерського обліку та звітності підприємства під час прийняття управлінських рішень стосовно венчурного фінансування, а також з'ясовано, що надання внутрішньої звітності про венчурний капітал дозволить інвесторам адекватно оцінити можливості отримання дивідендів від впровадження венчурного проекту та виконання зобов'язань по цінному паперу підприємством-реципієнтом. Аналіз показників фінансової звітності показав, що показники фінансової звітності є досить узагальненими, а отже, недостатніми для формування точних та обґрунтованих висновків за операціями з венчурним фінансуванням, а також проведення дієвого аналізу фінансового стану підприємства. Розв'язанням зазначеної проблеми є удосконалення існуючої фінансової звітності та розробка і формування пакету внутрішньої звітності щодо обліку венчурного фінансування, завданням якої є задоволення потреб управлінського персоналу всіх рівнів.

Ключові слова: венчурне фінансування; венчурні інвестиції; фінансова звітність; внутрішня звітність підприємства; система бухгалтерського обліку.

Постановка проблеми. Правильне формування вимог до звітності є передумовою її підготовки на належному рівні для відповідного розуміння відображеної інформації. Таким чином, забезпечується отримання якісного та достовірного джерела інформації, який сприяє покращенню діяльності підприємства у результаті раціонального використання усіх видів ресурсів.

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, яка відображає фінансовий стан підприємства і результати його діяльності за звітний період. Метою складання фінансової звітності є надання користувачам повної, правдивої, неупередженої інформації про фінансові результати діяльності та фінансовий стан підприємства для прийняття ними відповідних рішень. Фінансова звітність складається на підставі облікових даних. Вона особлива тим, що поєднує у собі дані і бухгалтерського, і статистичного, і оперативного обліку. Саме тому цей вид звітності є основним джерелом інформації дня оцінки фінансового стану підприємства у вартісному вираженні.

До того ж, фінансова звітність є зведенням показників, які характеризують можливість залучення інвестицій, якісний рівень управлінського персоналу, здатність акумулювання господарюючими суб'єктами грошових коштів. Інакше кажучи, фінансова звітність дозволяє оцінити можливість підприємства погасити кредиторську заборгованість перед постачальниками, з оплати праці тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень стосовно венчурного фінансування, а також перспективи його впровадження в Україні досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені, такі як: І.В. Брикова, В.О. Варфоломєєва, О.М. Денисенко, О.П. Денисенко, Я.Д. Крупка, О.Є. Кузьмін, С.Ф. Легенчук, С.З. Мошенський, А.І. Нікконен, В.П. Онищенко, О.В. Орлюк, О.М. Петрук, Н.І. Редіна, К.С. Саєнко, І.В. Тарасенко, О.В. Усатенко, А. Шевцов, О.В. Школьна та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне науковим доробкам попередників, слід зазначити, що окремі питання щодо формування інформації про венчурне фінансування у внутрішній та зовнішній звітності підприємства залишаються недостатньо дослідженими, потребують систематизації та удосконалення.

Мета статті. Головною метою статті є формування пропозицій щодо удосконалення існуючих форм звітності та розробка нових форм задля надання користувачам повної, правдивої, неупередженої інформації про венчурне фінансування підприємства для прийняття ними відповідних рішень.

Викладення основного матеріалу. Бухгалтерський облік венчурного фінансування повинен в повній мірі забезпечувати необхідною інформацією заінтересованих користувачів. Дана ділянка обліку займає досить великий обсяг облікових робіт: операції не тільки з формування статутного капіталу, але й зменшення, збільшення останнього, викуп власних акцій, нарахування та виплату дивідендів акціонерам, операції з формування позикового капіталу, операції з залучення цільового фінансування і т.д. Значна частка роботи облікового персоналу повинна бути направлена на забезпечення аналітичної інформацією управлінського персоналу з метою прийняття ефективних та оперативних рішень щодо наявності та стану венчурного фінансування діяльності інноваційного підприємства. Надання внутрішньої звітності

про венчурний капітал дозволить інвесторам адекватно оцінити можливості отримання дивідендів від впровадження венчурного проекту та виконання зобов'язань по цінному паперу підприємством-реципієнтом.

Після документальної реєстрації витрат на формування, використання та розвиток трудових ресурсів інформація підлягає подальшому обліковому опрацюванню. Формування інформаційної бази для прийняття управлінських рішень щодо використання трудових ресурсів продовжується групуванням та відображенням даних, зареєстрованих у первинних документах, в системі рахунків бухгалтерського обліку, реєстрах аналітичного та синтетичного обліку, звітності. П.П. Німчинов стверджував: «тільки зафіксована у документах сукупність економічної інформації може бути відображена на рахунках бухгалтерського обліку» [4, с. 114].

На порядок узагальнення облікової інформації впливає обрана підприємством форма ведення бухгалтерського обліку, під якою теоретики та практики розуміють інформаційну систему, що забезпечує у хронологічному порядку систематизацію облікових записів, формування реєстрів аналітичного і синтетичного обліку з метою складання звітності підприємства та проведення контролю за здійсненими господарськими операціями. Відповідно до п. 5 ст. 8 Закону України № 996 суб'єкти господарювання мають право вибору форми бухгалтерського обліку як певної системи реєстрів обліку [2].

Аналіз показників фінансової звітності показав, що показники фінансової звітності є досить узагальненими, а отже, недостатніми для формування точних та обґрунтованих висновків за операціями з венчурним фінансуванням, а також проведення дієвого аналізу фінансового стану підприємства. Як наслідок, постає проблема забезпечення управлінського персоналу необхідною та детальною інформацією для прийняття оперативних управлінських рішень за рахунок використання відповідних форм внутрішньої звітності, які б могли надати більш деталізовану та своєчасну інформацію про наявність та стан венчурного фінансування на інноваційному підприємстві.

Розв'язанням зазначеної проблеми є удосконалення існуючої фінансової звітності та розробка і формування пакету внутрішньої звітності щодо венчурного фінансування, завданням якої є задоволення потреб управлінського персоналу всіх рівнів повною, достовірною та необхідною для прийняття ефективних і своєчасних рішень інформацією щодо подальшої діяльності підприємства.

Примітки до річної фінансової звітності – це джерело додаткової інформації для розкриття та уточнення суми, змісту та класифікації операції, до якої вони належать. Примітки мають інформувати користувачів фінансової звітності щодо сум, методів розрахунків, оцінок та є невід'ємною частиною річної фінансової звітності. У примітках розкривається інформація про склад активів і пасивів, доходів і витрат, основні принципи і методи облікової політики та її зміни протягом звітного періоду, а також інша інформація, розкриття якої вимагається національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та міжнародними стандартами фінансової звітності.

Підприємства, для яких законодавством не вимагається обов'язкової публікації фінансової звітності, повинні навести таку інформацію: облікову політику підприємства на поточний рік; виправлення помилок, якщо вони біли виявлені в поточному періоді; зміни облікових оцінок; події, які відбулися після дати складання балансу та якщо вони можуть вплинути на фінансові результати; охарактеризувати за якою вартістю можуть бути активи показані в балансі (табл. 1).

Таблиця 1

Пропозиції щодо удосконалення Приміток до річної фінансової звітності в частині відображення інформації стосовно венчурного фінансування (Розділ IV. Фінансові інвестиції)

*Розділ IV Приміток до річної фінансової звітності
Фінансові інвестиції (витяг)*

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року	
			Довгостроково	Поточно
В. Отримане венчурне фінансування за рахунок:				
акцій	430			
в т.ч.				
привілейованих акцій	431			
звичайних акцій	432			
конвертованих акцій	433			
облігацій	434			
в т.ч.				
облігацій	435			
конвертованих облігацій	436			
цільового фінансування	437			
інші	438			
Разом (розд. В)	439			

Оскільки НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [3] не містять встановленої форми Приміток до фінансової звітності, враховуючи важливість венчурного фінансування в забезпеченні інноваційного розвитку підприємства, запропоновано відображати інформацію щодо наявності та стану венчурного фінансування на підприємстві.

Розуміння ролі і місця внутрішньої звітності в системі інформаційного забезпечення управління підприємством забезпечує ефективне її використання, дозволяє сформувати її необхідну структуру та змістовне наповнення. Враховуючи зростання ролі інтелектуальних та нематеріальних факторів в діяльності сучасних підприємств, активізацію їх інноваційної діяльності, що є передумовою досягнення конкурентоздатності [1, с. 101], актуальною проблемою обліково-інформаційного забезпечення вітчизняних підприємств є побудова системи внутрішньої звітності, що відображає інформацію про венчурне фінансування інноваційних підприємств.

З метою деталізації інформації щодо структури, обсягів та ефективності використання венчурного фінансування необхідно передбачити форми внутрішніх звітів про: 1) структуру венчурного фінансування підприємства, 2) обсяги венчурного фінансування в розрізі видів такого фінансування, 3) ефективність використання венчурного фінансування. Метою таких форм внутрішньої звітності є надання достовірної, об'єктивної та корисної інформації про наявність та стан венчурного фінансування на інноваційному підприємстві в частині його форм, обсягів залучення відповідно до раундів та/або траншів. Це сприятиме формуванню інформаційного забезпечення аналізу ефективності венчурного фінансування інноваційних підприємств.

Таким чином, сучасні економічні реалії диктують нові вимоги до управлінського персоналу щодо організації облікового процесу в сфері венчурного фінансування, що зумовлює необхідність удосконалення організаційних аспектів функціонування системи бухгалтерського обліку на підприємстві, зокрема, в частині побудови системи внутрішньої звітності.

Висновки та пропозиції. Варіативність шляхів формування та використання венчурного фінансування вимагає розробки нових підходів до організації механізму господарювання, який впливає та функціональні обов'язки бухгалтерів. Це пов'язано з тим, що принциповими особливостями венчурного фінансування є його різноманітність форм залучення, залучення його на різних етапах реалізації інвестиційного проекту, що потребує постійної фіксації в системі бухгалтерського обліку, оскільки лише облікова система, як засіб постійного і суцільного спостереження дозволяє забезпечити надання інформаційної підтримки щодо управління венчурним фінансуванням.

Відсутність у фінансовій звітності підприємств інформації про венчурне фінансування зумовлює необхідність розробки форми представлення та вимог до змісту таких даних у фінансовій звітності. Для отримання користувачами фінансової звітності достовірної інформації про венчурне фінансування пропонується у формі № 1 «Баланс» («Звіт про фінансовий стан») ввести нові додаткові рядки: 1401 «Статутний капітал, сформований за рахунок венчурного фінансування», 1516 «Довгострокові зобов'язання внаслідок венчурного фінансування», 1526 «Цільове фінансування в рамках венчурного фінансування», а також внести зміни до розділу IV Приміток до річної фінансової звітності). З урахуванням необхідності реалізації вимог оперативності, ефективності, раціональності, мінімізації ризику для реалізації заходів з управління венчурним фінансуванням необхідно застосовувати форми внутрішньої звітності про венчурне фінансування в такому розрізі:

- 1) звіт про структуру венчурного фінансування підприємства;
- 2) звіт про обсяги венчурного фінансування в розрізі видів такого фінансування;
- 3) звіт про ефективність використання венчурного фінансування.

Це дозволить керівництву оперативно та вчасно отримувати інформацію стосовно венчурного фінансування для здійснення аналізу такого фінансування та прийняття обґрунтованих рішень стосовно доцільності залучення додаткових коштів.

Список використаної літератури:

1. Гуцайлюк З.В. Облік і контроль у ринковій економіці: елементи концепції : монографія / З.В. Гуцайлюк. – Тернопіль : Крок, 2013. – 176 с.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» : зі змінами і доповненнями : від 16 липня 99 : № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.
3. Наказ Міністерства фінансів України : від 07 лютого 2013 року : № 73 Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=367055&cat_id=293533.
4. Німчинов П.П. Загальна теорія бухгалтерського обліку : підручник / П.П. Німчинов. – К. : Вища шк., 1977. – 240 с.

References:

1. Gucajljuk, Z.V. (2013), *Oblik i kontrol' u rynkovij ekonomici: elementy koncepcii'*, monografija, Krok, Ternopil', 176 p.
2. Verhovna Rada Ukrainy (1999), «Pro buhgalters'kyj oblik ta finansovu zvitnist'», zakon Ukrainy, zi zminamy i dopovnennjamy, vid 16 lypnja, N 996-XIV, available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>
3. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2013), «Pro zatverdzhennja Nacional'nogo polozhennja (standartu) buhgalters'kogo obliku I «Zagal'ni vymogy do finansovoi' zvitnosti», nakaz, vid 07 ljutogo, N 73, available at: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=367055&cat_id=293533
4. Nimchynov, P.P. (1977), *Zagal'na teorija buhgalters'kogo obliku*, Vyshha shkola, Kyi'v, 240 p.

ХОМЕНКО Ганна Юріївна – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри обліку та аудиту Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

– облік та аудит.

Тел.: (098) 443–32–12.

Стаття надійшла до редакції 29.05.2017.